

ta asiaa (HS 19.7.2012) vaaties-
saan, että ”työnteko pitäisi teh-
dä vähän houkuttelevammaksi
ja työttömänä tai työvoiman ul-
kopuolella oleminen vähän in-
hottavammaksi”.

En silti sanoisi järjestelmää
vihatuksi, ainakaan Suomessa.
Tilanne on toinen jo Ruotsis-
sa (ja Norjassakin), missä las-
ten kotihoidon tuki on jakaa
oikeiston ja vasemmiston se-
kä sukupuolten tasa-arvoon vä-
hemmän ja enemmän sitoutu-
neet niin valtakunnan kuin pai-

kallisella tasolla ja on poliitti-
sen väittelyn myrskynsilmäs-
sä. Vanhastaan kotihoidon tu-
kea ovat vastustaneet sekä kon-
servatiivit, joiden mielestä omi-
en lasten hoidosta ei tule mak-
saa, että tasa-arvoaktiivit, joiden
mielestä tuki on naisansa. Suo-
messa ei tällaisia konservatiiveja
juuri ole (ollut), eikä tasa-arvo-
liikekään innostu enää vastusta-
maan. Monet ”postfeministit”
suhtautuvat kotihoidon tuke-
miseen päinvastoin lämpimästi.

Kirjoittajien mukaan suo-

menkielisen kirjan ”kunnian-
himoisena tavoitteena on an-
taa monipuolisia aineksia yh-
teiskunnalliseen keskusteluun
lasten kotihoidon tuesta ja aut-
taa näin nostamaan perhepoli-
tiikkaa koskevan julkisen kes-
kustelun tasoa”. Ensimmäisen
tavoitteen se taatusti täyttää.
Nähtäväksi jää, pystyykö näin-
kään asiantunteva ja seikkape-
räinen teos avaamaan suoma-
laisen keskustelun jumittuneita
asetelmia.

Mediamaailma murroksessa

PEKKA WAHLSTEDT

Mitäpä maailma olisi ilman me-
diaa? Koko maailmankaikkeus
naapurivaltioista kaukaisempiin
galakseihin välittyy ja saa hah-
monsa median kautta. Ilman
median tarjoamia linssejä ihmi-
sen kokemusmaailma rajoittuisi
siihen mihin jalat vievät tai au-
tolla pääsee. Media-sana onkin
etymologisesti lähtöisin sanas-
ta *medium*, joka tarkoittaa juuri
välittymistä.

Tämä onkin syy siihen, mik-
si Janne Seppänen ja Esa Väli-
verronen ovat valinneet kirjansa
nimeksi *Mediayhteiskunta*. Me-
dia ei ole vain yksi yhteiskun-
nan osa, vaan koko yhteiskunta
monine ilmiöineen on olemassa
ihmisille median kautta.

Tämä tietysti pakottaa pohti-
maan entistä syvemmin paljon
puhuttua median valtaa ja sen
vaaroja. Onko media tuo pelät-
ty ”Iso Veli”, joka on kaikkial-
la läsnä, mutta josta on juuri tä-

män kaikkialle levittäytymisen
vuoksi vaikea tai mahdotonta
saada otetta ja asetta puolueet-
toman arvostelun kohteeksi?

Mediayhteiskunta-kirja ei
kuitenkaan maalaa mediamaise-
maa aivan näin synkeillä väreil-
lä, vaan löytää siitä myös posi-
tiivisia ja jopa kumouksellisia
puolia. Yksi uusi ja lupaava tu-
loksas mediamaailmassa on so-
siaalinen media, joka on alka-
nut porata aukkoja ja henki-
reikiä perinteiseen mediaimpe-
riumiin.

Itse asiassa nykyiset mediaim-
periumit ovat aluksi olleet pie-
niä ja omaehtoisia vaihtoehtoi-
sen tiedon välittäjiä, ja vas-
ta myöhemmin ne ovat muut-
tuneet ammattimaisiksi ja kau-
pallisiksi instituutioiksi. Vaika-
ka kirjassa ei tätä mainitakaan,
niin eikö maailman parhaak-
si elokuvaksi kutsutun, Orson
Wellesin ohjaaman *Citizen Ka-*

Janne Seppänen & Esa
Väliverronen
Mediayhteiskunta
Vastapaino 2012

nen maine perustu siihen, että
se tuo kärjistyneesti esiin sen,
miten mediavallankumous lo-
pulta syö omat lapsensa.

Sosiaalisessa mediassa media-
vallankumous on vasta alussa,
ja nuo pienet omaehtoiset yh-
teisöt ovat muuttaneet passiivi-
set kuluttajat aktiivisiksi tuotta-
jiksi. Oman materiaalin lisäksi
ne kommentoivat, kierrättävät
ja arvostelevat suuria mediaim-
periumeja. Arabimaissa Face-
book jopa toimi vallankumouk-
sellisten voimien yhdistäjänä ja
vaihtoehtoisen tiedon kanavana,
kun aktivistit latasivat YouTuben
kautta videoita, jotka paljastivat
viranomaisen toimista puolia,
joista perinteinen media visus-

ti vaikenä.

Toki virallinenkin media on vapaissa maissa alkanut kurkistella etenkin poliitikkojen julkisivun taakse ja ujostelematta paljastanut tosiasian, että poliitikot eivät toimi yksityiselämässään läheskään niin nuhteettomasti kuin antavat ymmärtää. Tähän liittyy myös tulkinnallinen ongelma.

Paljastaako media julkisivun takaisen elämän sen vuoksi, että moraaliton toiminta kertoo siitä, että poliitikot vain teeskentelevät vastuullista ja hyveellistä kameroiden edessä, jotta saavat jatkaa taloudellisesti tuottoisaa uraansa? Vai onko median paljastuksissa kyse vain sosiaalipornosta, joka tyydyttää turmeltuneiden kansalaisten tirkistelynhalua ja valtamedian kyltymätöntä rahanhimoa?

Kirja löytää myös sosiaalisesta mediasta varjopuolia. Suuret mediaimperiumit ulottavat lonkeronsa myös sosiaaliseen medi-

aan. Mainokset hyppivät usein suoraan silmille, YouTube'n it-seladattavat videot tulevat suorista mediataloista ja poliitikot kalastavat ääniä laskeutumalla sosiaalisessa mediassa tavallisen kansan tasolle. Ja lopulta sosiaalisessakin mediassa vain pieni joukko on aktiivisia aloitteentekijöitä ja maailmanparantamisesta vakavasti kiinnostuneita.

Toisaalta myöskään suurten mediaimperiumien toimittajat eivät ole niin vapaita ja itse-riittoisia kuin on luultu. Michel Foucault'hon nojautuen kirja toteaa, että toimittajienkin on brändättävä ja tuotteistettava itsensä, jotta saavat nimensä ja kasvonsa esiin.

Foucault'n ajattelulle uskolisena kirja jatkaa, että media-yhteiskunnassa median valta kummittelee kaikkialla ja läpäisee kaiken kuin rajaton avaruus. Toisin sanoen mediaa ei hallitse kukaan, eivät valtalehtien toimittajat sen enempää kuin so-

siaalisen median harrastelijat, vaan media hallitsee kaikkia ja kaikkea.

Tilanteen voisi kiteyttää takavuosien teleoperaattorin mainokseen ”haluan olla kaiken aikaa kaikkialla kaikkien kanssa nyt ja aina”, paitsi että tässä ei ole kysymys ”halusta” vaan ”pakosta”. Seuraava kysymys kuuluu tietysti, miten tästä vallan verkostosta pääsee ulos, vai onko siitä ulospääsyä lainkaan.

Kirjoittajat suosittelevat mediapaastoa eli pidättäytymistä median käytöstä. Ehkä paras tapa toteuttaa tämä vaativa paasto olisi muuttaa joksikin aikaa hiljaisen ja asumattoman metsän keskelle. Ideana on, että vasta mediapaaston aikana ihminen huomaa, miten riippuvainen hän on mediasta. Samalla tällainen irtiotto ja etäisyys mahdollistaa sen, että ihminen pystyy arvostelemaan puolueettomasti ja objektiivisesti niin mediaa kuin omaa asennettaan siihen.

Yhteiskuntamme kaipaa aikuisuuden päähyvettä

TUULA-MARIA AHONEN

Jopa 60 prosenttia työikäistä juo liikaa alkoholia, kertoi Kymmenen Uutiset äskettäin.

Sosiaalipsykologi Janne Viljamaa käsittelee kirjassaan erilaisia riippuvuuksia laaja-alaisesti. Yhteiskunnan lapsellistumisen keskelle Viljamaa haluaa tuoda *discrimeniä*, arvostelukykä: ”Roomalaisten käsite *discrimen* on tukipylyvä, kun nouseaan tilanteen herraksi ja kerrotaan, mitä nyt tapahtuu. *Discrimen*

edellyttää oikeaa harkintaa. Se on aikuisuuden päähyve.”

Big Babies -kirjan kirjoittaja Michael Bywater väittää yhteiskunnan *discrimen* olevan kuohittu. Sen ovat tehneet helposti pureskeltava viihde, pitkät työpäivät, kiire, päihtees, tietokonepelit ja itsensä toteuttamista kuluttamalla korostava elämäskulttuuri, Viljamaa siteeraa.

Viljamaan mukaan biologinen perusta addiktoituneelle

Janne Viljamaa
Pakko saada! Addiktoitunut
yhteiskunta
WSOY, 2011

yhteiskunnalle on aivojen dopamiinijärjestelmän epäkunnossa olo, mitä ihminen ruokkii jatkuvasti omalla toiminnallaan.

Aivot lähettävät dopamiinijärjestelmän aktivoituessa käskyjä: ”Tee se, tuntuu hyvältä, juo tämä, se antaa ihanan